

Nio förutsättningar för barnets delaktighet

Barnrättsperspektivet vid barnets delaktighet omfattar både situationer där vuxna är drivande och sammanhang där barn själva initierar samtal.

1. Personalens kunskap och kompetens

Ett barnrättsperspektiv på barnets delaktighet kräver att personal har kunskap och kompetens för att kunna anpassa delaktighetsmetoder och samtalsnivå utifrån varje barns individuella förutsättningar. Det krävs även kunskap och kompetens för att objektivt lyfta fram och synliggöra barnets åsikter och ställningstaganden i beslut som fattas.

Vad kan vi behöva mer kunskap och kompetens om för att göra alla barn delaktiga?

2. Transparent och informativt

Barnet måste få fullständig och anpassad information kring syftet med barnets medverkan, hur deltagandet ska genomföras och vilka konsekvenser det barnet säger kan få i den aktuella situationen. Barnet behöver även ha kunskap om sina rättigheter i situationen.

Förstår barnet varför mötet sker och vilka rättigheter barnet har?

3. Frivilligt

Barnet ska aldrig tvingas att uttrycka åsikter mot sin vilja och ska få information om att det är okej att avsluta sitt deltagande när barnet vill.

Vill barnet dela med sig av sina åsikter?

4. Barnanpassad lokal

Försök hitta en så lugn, trygg och barnanpassad plats som möjligt att vara på.

Är den plats vi träffas på lämplig för barnet?

5. Barnanpassad delaktighet

Delaktighetsmetoder ska anpassas till barns olika förmågor och förutsättningar. Det kan behövas olika typer av samtalsstöd som bildstöd, talarmattor och hjälpmedel. Barnets specifika förutsättningar ska beaktas för att finna bästa sätt att skapa delaktighet och förtroende.

Har barnet fått rätt stöd för att kunna föra fram sina åsikter?

6. Respektfullt

Barnets åsikter ska mötas med respekt och bli tagna på allvar. Delaktigheten får inte bli symbolisk där barnet blir passiv mottagare av information. Vi lyssnar aktivt på det barnet berättar, är genuint intresserade och ställer relevanta öppna följdfrågor. Vi använder ord och begrepp som barnet själv använder och förstår. Vi kollar med barnet att vi har förstått, till exempel genom att återberätta med barnets egna ord.

Känner barnet att vi förstår vad som är viktigt för barnet?

7. Relevant

Barn ska ges möjlighet att använda sig av sina erfarenheter, kunskaper och färdigheter för att uttrycka sina åsikter om frågor som har verklig relevans i deras liv. De är experter på sin livssituation och utrymme måste skapas för att de ska kunna lyfta fram möjligheter och utmaningar som de själva anser är relevanta och viktiga i situationen.

Har vi pratat om rätt saker?

8. Säkert och riskmedvetet

Att uttrycka åsikter kan innebära risker.

Vi ska skydda barnet *i* delaktighet, inte *från* delaktighet. Vi måste vidta alla åtgärder för att minimera risken att barnet drabbas av negativa konsekvenser av sitt deltagande. Detta är speciellt viktigt i situationer där föräldrar motsätter sig att barnet pratar med socialtjänsten eller försöker kontrollera det som får diskuteras. Barn ska få information om sin rätt till skydd och de ska veta vart de ska vända sig för att få hjälp om det behövs. De ska få möjlighet att, med stöd, delta i arbetet med riskbedömning.

Behöver vi skydda barnet på något sätt, baserat på vad som framkommit i samtalet?

9. Återkoppling

Barn har rätt att få tydlig återkoppling och feedback kring sin medverkan i processer för delaktighet och inflytande, och kring vilken betydelse deras medverkan har haft. Vid behov ska möjlighet ges att ifrågasätta och påverka resultaten.

Hur har barnet fått återkoppling om hur barnets åsikter har beaktats?